

KITTELÄN KIRJASTO TARVESELVITYS 2021

LUONNOS 23.9.2021

SISÄLTÖ

JOHDANTO	3
1 TARVESELVITYKSEN TAUSTAT	4
1.1 Tarveselvitystyöryhmä, tarveselvityksen painopistealueet sekä kuntalaisten kuuleminen	4
1.2 Kirjastolaki	5
1.4 Esteettömyys	6
2 LÄHTÖTILANNEKARTOITUS.....	7
3 KEVENNETTY KUNTOARVIO JA KUNTOTUTKIMUS	10
4 KUNTALAISTEN KUULEMINEN	11
4.1 Kuntalaiskyselyn tulokset	11
4.2 Nuorisovaltuuston näkemykset	12
5 TARVESELVITYSTYÖRYHMÄN ESITYS	13

JOHDANTO

Kittilän kirjaston tarveselvityksen alkajaisiksi on hyvä todeta se tosiasia, että suomalaiset ovat maailman ahkerimpia kirjastokäyttäjiä. Kuntapalveluita koskevissa selvityksissä kirjasto sijoittuu useimmiten kärkipäähän. Voidaan perustellusti todeta, että kirjasto on suomalaiselle rakas. Vuonna 2018 aluehallintovirastot ja opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttivat valtakunnallisen kirjastokyselyn yhteistyössä kirjastojen kanssa. Suomen yleiset kirjastot saivat tuolloin kouluarvosanakseen 8,8. Vastaajia oli lähes 30 000. Tällä hetkellä kirjastojen käyttäjät ovat ennen kaikkea kirjallisuuden ystäviä. Uusien käyttäjäryhmien tavoittaminen tulisikin nostaa kirjastojen tärkeimpien tehtävien joukkoon.

Peräti 85 prosenttia kyselyyn vastanneista katsoi, että kirjasto parantaa käyttäjänsä elämänlaatua melko paljon tai erittäin paljon. Kyselyyn vastanneiden mukaan kirjasto tarjoaa virikkeitä vapaa-aikaan ja harrastuksiin sekä auttaa löytämään tietoa. Yli puolet vastasi lukevansa kirjaston ansiosta enemmän kuin muutoin lukisi. Lähes viidennes katsoi kirjaston auttaneen tietoteknisten taitojen kehittämisessä. Lähes viidenneksellä kirjasto oli myös lisännyt kontakteja muihin ihmisiin.

Noin 70 prosenttia valtakunnallisen kirjastokyselyn vastaajista kertoi lainaavansa kirjastoista kirjoja. Lainauserät eivät kuitenkaan kerro kaikkea kirjaston käytöstä ja merkityksestä. Noin kolmannes vastaajista kertoi viettävänsä kirjastossa aikaa, lukevansa siellä lehtiä sekä tapaavansa kirjastossa muita ihmisiä. Kirjojen lainaaminen ja lukutaidon sekä lukuharrastuksen edistäminen ovat epäilemättä edelleen yleisen kirjastolaitoksen ytimessä. Kirjastoalan ammattilaisten mukaan siihen kuitenkin kuuluu nykyään paljon muutakin.

Lisääntyvä monipuolistuminen on kirjastojen tulevaisuutta. Tällöin puhutaan esimerkiksi digitaalisista sisällöistä, äänikirjoista sekä erilaisista tapahtumista. Lukemisen murros on ollut esillä jo pitkään. Toinen keskeinen haaste kirjastoille on tilojen uudistaminen siten, että niihin mahtuu sekä hiljaisuutta että aktiivisia tapahtumia. Ylipäätään kirjastotoimintaa tulee kehittää entistä enemmän osana poikkihallinnollisia palveluketjuja sekä tilaratkaisuja.

Kirjastojen tarjoamille palveluille ja tiloille on siis kysyntää. Suomessa ei ole mielin määrin sellaisia vapaita, julkisia ja epäkaupallisia tiloja, joita kuka tahansa voisi käyttää ja joissa voisi työskennellä tai lukea. Tässä hetkessä ja varsinkin tulevaisuudessa kirjaston rooli on käsitettävä laajasti. Parhaimmillaan kirjasto voi olla monipuolinen ja useita erilaisia käyttäjäryhmiä palveleva kokonaisuus. Myös Kittilän kirjaston tarveselvitys ammentaa näistä lähtökohdista. Tarveselvitustyöryhmän silmissä siintää nykyaikainen ja vetovoimainen pääkirjasto, jonka tarjoamat tilat mahdollistavat monenlaisia toimintoja ja joka edistää kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja elämänlaatua tässä nopeasti muuttuvassa maailmassa.

1 TARVESELVITYKSEN TAUSTAT

Alkuvuodesta 2020 kirjaston tilannetta tarkasteltiin osana koulukeskuksen kehittämishanketta. Tuolloin linjattiin, että kirjasto pysyy nykyisellä paikallaan ja että kirjastoa kehitetään erillisellä tarve-, hanke-, ja suunnitteluratkaisulla. Vapaan sivistystyön lautakunta päätti kirjaston tarveselvitystyöryhmän perustamisesta maaliskuussa 2021 (Vapsivlk 15.03.2021 § 16). Työryhmälle annettiin tehtäväksi laatia tarveselvitys syyskuuhun 2021 mennessä.

Vuoden 2021 talousarvion investointiosaan on varattu 50 000 euroa kirjaston suunnittelu- sekä kuntotutkimusprosessia varten. Vuoden 2022 taloussuunnitelmaan on varattu 400 000 euroa rakentamista varten. Myös vuoden 2023 taloussuunnitelmaan sisältyy 400 000 euron suuruinen määräraha tähän tarkoitukseen.

1.1 Tarveselvitystyöryhmä, tarveselvityksen painopistealueet sekä kuntalaisten kuuleminen

Lautakunnan asettaman tarveselvitystyöryhmän kokoonpano heijastelee kattavasti vapaan sivistystyön eri osa-alueita. Edustettuina ovat olleet kirjastotoimen lisäksi myös kulttuuritoimi, nuorisotoimi sekä nuorisovaltuusto. Tarveselvitystyöryhmän muodostivat:

- Raija Palosaari (lautakunnan puheenjohtaja, työryhmän puheenjohtaja)
- Lasse Lompolo (lautakunnan edustaja)
- Raili Sirkka (kirjastotoimenjohtaja)
- Jouni Heino (kirjastovirkailija-kirjastoautonkuljettaja)
- Marika Salminen (kulttuurisihteeri)
- Sanna Seppälä (nuorisosihteeri)
- Niko-Oskari Rauhala (nuorisovaltuuston edustaja)
- Juha Marletsuo (vs. sivistystoimenjohtaja 1.4. alkaen, työryhmän sihteeri)

Tarveselvitystyöryhmä kokoontui 23. maaliskuuta, 14. huhtikuuta, 19. toukokuuta sekä 14. syyskuuta. Esa Ylläsjärvi valittiin vapaan sivistystyön lautakunnan puheenjohtajaksi kunnanvaltuuston elokuun kokouksessa (Kvalt 16.08.2021 § 87). Hän osallistui lautakunnan puheenjohtajan ominaisuudessa tarveselvitystyöryhmän syyskuun kokoukseen. Vapaan sivistystyön lautakunnalle annettiin kesäkuussa tilannekatsaus tarveselvitystyön etenemisestä (Vapsivlk 03.06.2021 § 35).

Vapaan sivistystyön lautakunnan päättämien linjausten mukaisesti tarveselvitystyöryhmä pyrki huomioimaan ainakin seuraavat näkökohdat:

- Uuden keskuskoulun ja kirjaston yhteistyömahdollisuus
- Kunnan infopiste (Virtu-piste)

- Digitalisaatio
- Omatoimikirjasto
- Kyläläisten ja yhdistysten kokoontumistila
- Piha-alue ja liikennejärjestelyt
- Akustinen konserttitila/näyttelytila

Työryhmä totesi jo varhaisessa vaiheessa, että selvityksessä tullaan keskittymään ennen kaikkea paikallisen asiakaskunnan tarpeisiin. Paikallisen asiakaskunnan näkemyksiä päätettiin kartoittaa nettikyselyn avulla. Tarveselvitystyöryhmä tiedusteli myös nuorisovaltuuston mielipidettä. Nettikyselyn tuloksia sekä nuorisovaltuuston näkemyksiä käsitellään yksityiskohtaisemmin tuonnempana.

1.2 Kirjastolaki

Työryhmä päätti nostaa kirjastolain asettamat velvoitteet tarveselvityksen toiseksi keskeiseksi tukipilariksi kuntalaisten kuulemisen rinnalle. Uudistunut laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) koskee nimenomaan kuntien ylläpitämiä yleisiä kirjastoja. Kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Kunta voi järjestää yleisen kirjaston toiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Yleinen kirjasto toimii ja kehittää toimintaansa yhteistyössä muiden kirjastojen kanssa sekä tarpeen mukaan muiden palvelusektoreiden kanssa. Lisäksi kunnan tulee kuulla asukkaitaan yleisiä kirjastoja koskevissa asioissa. Kunta vastaa toiminnan lainmukaisuudesta.

Kirjastolakiin on ensimmäisen kerran määritelty yleisen kirjaston tehtävät. Lain 6§:n mukaan kirjaston tulee tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Yleisellä kirjastolla tulee olla käytössään tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö. Ajantasaisella välineistöllä tarkoitetaan henkilöstölle ja käyttäjille tarkoitettuja laitteita, ohjelmistoja ja verkkoyhteyksiä.

Yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota aineistonsa, tilansa ja palvelunsa jokaisen käyttöön. Kirjasto on lähipalvelu, jolla tulee olla riittävät aukioloajat. Palveluiden järjestämisessä on huomioitava tasa-arvon vahvistaminen sekä toiminnan lähtökohtina olevat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

1.4 Esteettömyys

Kuntalaisten kuulemisen ja kirjastolain asettamien velvoitteiden lisäksi työryhmä päätti nostaa esteettömyyden tarveselvityksen kolmanneksi keskeiseksi kulmakiveksi. Hyvin suunniteltu, esteetön kirjasto soveltuu kaikkiin elämäntilanteisiin eikä toimiminen silloin riipu ihmisten toimintakyvystä. Esteetömmässä kirjastossa kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet työskennellä, opiskella, harrastaa ja hoitaa asioitaan. Kestävä ja pitkäaikaista käyttöä edistää se, että esteetömät tilat ovat muunneltavissa. Tällöin tilat joustavat ihmisen tarpeiden mukaan, ei päinvastoin. Suunnittelu on toimivien, turvallisten, esteetömmien ja esteettisten ratkaisujen yhdistämistä. Suunnittelun lähtökohdaksi on oltava kaikille sopivat ratkaisut. Alusta asti tulee ottaa huomioon, että ympäristö mahdollistaa käyttäjilleen yhdenvertaisen liikkumisen ja toimimisen, eikä rajoita sitä.

Ihmisten toiveiden ja tarpeiden kirjo on laaja. Ihmisten moninaisuus ja yllättäenkin muuttuva toimintakyky sekä vaihtuvat elämäntilanteet johtavat siihen, ettei ns. keski-vertoihmisiä ole olemassa. Keski-vertoihmistä ei siis välttämättä kannata käyttää suunnittelun kohderyhmänä.

Esteetön ympäristö helpottaa kaikkien elämää, mutta on monille itsenäisen liikkumisen ja toimimisen edellytys. Monissa julkisissa tiloissa esteettömyys on otettu huomioon varsin hyvin. Kittilän kirjaston tapauksessa esteettömyys voisi tarkoittaa esimerkiksi seuraavia asioita:

- Kulkuväylät ovat leveitä
- Ovet aukeavat automaattisesti ja oikeaan suuntaan
- Ovien edessä on riittävästi tilaa ja kynnyksiä ei ole
- Esteetömät autopaikat on sijoitettu lähelle sisäänkäyntiä
- Esteetömmiä wc-tiloja sekä esteetömmiä lastenhoito- ja leikkitiloja
- Tilojen valaistus on hyvä ilman häikäisyä
- Akustiikka on miellyttävä
- Opastus on selkeä
- Levähtämistä varten on istumapaikkoja

2 LÄHTÖTILANNEKARTOITUS

Kittilän kirkonkylällä (Kirjatie 1) sijaitseva pääkirjasto on valmistunut vuonna 1973. Rakennusta laajennettiin ja saneerattiin vuonna 1990. Pääkirjastolla työskentelee kirjastotoimenjohtajan lisäksi neljä (4) kirjastovirkailijaa. Pääkirjasto on avoinna ympäri vuoden viitenä päivänä viikossa. Lisäksi pääkirjasto on avoinna kuukauden viimeisenä lauantaina syyskuusta toukokuuhun. Alla olevaan taulukkoon on koottu keskeisiä tunnuslukuja Kittilän kunnan kirjastotoimen palvelutarjontaan ja -kysyntään liittyen.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kokonaislainaus/asukas	20,71	18,82	18,30	17,34	17,17	14,74
Kirjastokäynnit/asukas	8,25	7,77	7,37	7,66	5,59	5,58
Lainajia/asukas	44,63 %	43,77 %	43,35 %	42,44 %	46,01 %	44,21 %
Kokoelmat	59 811	60 113	59 792	55 214	56 652	54 771
Lainojen määrä	132 924	120 738	116 775	111 402	110 506	95 106
Fyysiset käynnit	52 923	49 846	47 071	49 209	35 951	35 996
Verkkokäynnit	14 196	14 855	14 004	13 862	17 984	20 370

Kuten taulukosta käy ilmi, kokonaislainaukset per kuntalainen, kirjastokäynnit per kuntalainen, lainojen määrät sekä fyysisten kirjastokäyntien kokonaismäärät ovat olleet 2010-luvun jälkipuoliskolla laskussa. Vuoden 2020 luvuissa näkyy lisäksi koronapandemian vaikutus. Kokoelmien määrällinen supistuminen on yleinen suuntaus kirjastoalalla.

Kirjaston tiloissa järjestetään säännöllisesti erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia. Esimerkiksi työpajat, seurakunta, paikalliset yhdistykset, kunnan kulttuuritoimi sekä kansalaisopisto käyttävät kirjaston tiloja. Tyypillisiä tapahtumia ja tilaisuuksia ovat mm. koululaisryhmien ja päiväkotiryhmien vierailut, kirjailijoiden vierailut, kirjojen julkistamistilaisuudet, näytelmät, avoimen kirjoittajaryhmän kokoontumiset, satutuokiot,

taidenäyttelyt sekä erilaiset teematapahtumat (halloween, lautapelit, pehmolelut, ystävänpäivä yms.). Alla olevassa taulukossa on esitetty pääkirjastorakennuksen tilat suuruusjärjestyksessä.

Tekniikkakomero (1)	0,5 m ²
Tekniikkakomero (2)	0,5 m ²
Tuulikaappi (1)	1,5 m ²
WC-huone (1)	2,0 m ²
WC-huone (2)	3,0 m ²
WC-pesuhuone	3,0 m ²
Siivous	3,5 m ²
Huoltoliikenne	3,5 m ²
Tekniikka (1)	4,5 m ²
Tekniikka (2)	5,0 m ²
Tuulikaappi (2)	5,5 m ²
Vaatenaulakko	6,5 m ²
Varastohuone (1)	8,5 m ²
Henkilöstökahvio	11,0 m ²
Pukuhuone	12,5 m ²
Toimistohuone	15,0 m ²
Ilmanvaihto	29,0 m ²
Toimistotila	29,5 m ²
Työtila	30,0 m ²
Varastohuone (2)	49,5 m ²
”Talonmiehen asunto”	49,5 m ²
Autotalli	76 m ²
Kirjastosali, vanha puoli	179,5 m ²
Kirjastosali, uusi puoli	198,5 m ²

Edellä esitettyjen tilojen yhteenlaskettu kokonaisneliömäärä on 727,5 m². Kirjastosalin niin kutsuttu uusi puoli (198,5 m²) otettiin käyttöön vuonna 1990 suoritettujen laajenus- ja saneeraustöiden myötä. Pääkirjaston asiakastietokoneet (6 kpl) sijaitsevat työtilassa (30,0 m²). Henkilöstökahvio (11,0 m²) on lähinnä henkilökunnan käytössä, mutta myös esimerkiksi paikalliset yhdistykset käyttävät sitä satunnaisesti kokoustilana. Autotallissa (76 m²) säilytetään Kittilän ja Kolarin yhteiskäytössä olevaa kirjastoautoa. Kirjastorakennuksen yhteyteen kuuluu niin kutsuttu ”talonmiehen asunto” (49,5 m²), joka on tällä hetkellä yksityisen vuokralaisen asuinkäytössä. Kirjastorakennuksen yhteydessä ei ole erillistä tapahtumatilaa, joten käytännössä tapahtumia joudutaan järjestämään esimerkiksi sisääntuloaulassa.

3 KEVENNETTY KUNTOARVIO JA KUNTOTUTKIMUS

Kirjaston kevennetyn kuntoarvion sekä sisäilma- ja kosteusteknisen kuntotutkimuksen suorittajaksi valittiin KIWA Inspecta Oy. Kuntoarvion ja kuntotutkimuksen yhteydessä selvitettiin rakenteiden ja rakennusosien sekä lämmitys-, ilmanvaihto- ja sähkötekniisten järjestelmien silmämääräinen kunto ja uusimistarve sekä korjaustoimenpiteet aika- ja alustavine kustannusarvioineen.

Kittilän kunnalle toimitettu raportti koostuu yhteenvedosta, rakennusosakuntoarvioista, rakenteiden kuntotutkimushavainnoista sekä seuraavan kymmenen vuoden ajanjaksolle laaditusta PTS-esityksestä.

Tutkimustulosten perusteella kirjasto on laajan korjauksen tarpeessa. Korjaustarpeet kohdistuvat lähes kaikkiin rakenneseisiin (alapohjat, välipohjat, yläpohja, vesikatto, ulkoseinät, julkisivurakenteet, LVIS-järjestelmät).

Alla on esitetty joitakin keskeisimpiä korjaustoimenpiteitä.

- Lattioiden ja seinäliittymien tiivistyskorjaus erillisen korjaussuunnitelman mukaisesti.
- Lattiapinnoitteiden uusiminen tilakohtaisesti suositeltavaa. Lopullinen hinta määräytyy valittavan lattiamateriaalin mukaan.
- Pilari-, ikkuna- ja oviliittymien ja halkeamien tiivistyskorjaus.
- Julkisivun tiilimuurauksien saumausten korjaus ja läpivientien tiivistys sekä puuosien huoltomaalaus.
- Vesikatteen uusiminen erillisen hanke- ja korjaussuunnitelman mukaisesti. Vesikattorakenteiden puuosien sekä eristeiden vähintäänkin osittaiseen uusimiseen tulee varautua.
- Tilapintojen uusiminen. Kustannukset riippuvat siitä, millaisessa käytössä tilat jatkossa ovat.
- Kosteusvaurioituneiden sisäkattojen korjaaminen ja akustolevyjen uusiminen tai käsitteleminen siten, ettei niistä pääse irtoamaan mineraalivillakuituja.
- Ulko- ja sisävalaistuksen uusiminen 3-7 vuoden sisällä.
- Sähkökeskusten ja asennusten uusiminen 5-10 vuoden sisällä.

Kuntoarviota suositellaan täydennettäväksi yläpohjarakenteiden, putkistojen sekä ilmanvaihtojärjestelmien kuntotutkimuksilla, jotta rahoituksen kannalta tärkeät rakennusosien ja järjestelmien korjausajankohdat ja -kustannukset tarkentuvat.

4 KUNTALAISTEN KUULEMINEN

Kittilän kuntastrategiassa korostetaan osallisuuden merkitystä. Vapaa-aikapalveluiden kehittämissuunnitelmassa on puolestaan linjattu, että osallisuuden edistäminen tulee nähdä luontevana osana vapaa-aikapalveluiden toimintakulttuuria.

4.1 Kuntalaiskyselyn tulokset

Kuntalaisille järjestettiin kirjaston peruskorjausta koskeva kysely 21.4.-15.5.2021. Kysely toteutettiin netissä Lyyti-järjestelmän avulla. Lisäksi jaettiin paperisia lomakkeita. Yhteensä vastauksia saatiin 83 kappaletta. Kyselyyn vastanneiden henkilöiden keski-ikä on noin 45 vuotta.

- Vastaajista 23,8 prosenttia on iältään alle 30-vuotiaita.
- Vastaajista 52,4 prosenttia on iältään 31-50-vuotiaita.
- Vastaajista 22,6 prosenttia on iältään 51-70-vuotiaita.

Asiakkailta kysyttiin, että millaisia tiloja he toivoisivat uudistuvaan kirjastoon. Eniten mainintoja keräsivät

- Lehtien lukemiseen tarkoitetut tilat
- Kokoontumiseen ja kokoustamiseen soveltuvat tilat sekä
- Lapsille tarkoitetut tilat

Lisäksi tilatoiveissa mainittiin mm. kahvio, näyttelytilat, esiintymistilat, omatoimikirjasto, koirahuone, auditorio sekä talvipuutarha. Toisaalta myös nykyisiä tiloja pidettiin riittävinä.

Kyselyn seuraavassa kohdassa asiakkailta tiedusteltiin, että mikä heidän mielestään olisi tärkeintä uudistuvassa kirjastossa. Vastauksissa korostettiin seuraavien seikkojen merkitystä

- Viihtyisyys
- Hiljaisuus
- Rauhallisuus
- Kohtaaminen
- Sisäilma
- Monipuolisuus
- Asiakaslähtöisyys

Uudistuvalla kirjastolla toivotaan tekstiilejä, pehmeyttä, luontoteemoja, valoa, kirkkautta ja raikkautta. Eräessä vastauksessa toivottiin, ettei kirjasto olisi ”virastomaisen tylsä ja harmaa”.

Kyselyn kolmannessa kohdassa kuntalaisilta tiedusteltiin, että mitä uudistuvassa kirjastossa pitäisi voida tehdä ja millaisia tapahtumia ja toimintoja siellä pitäisi voida järjestää. Mainintoja keräsivät mm.

- Kirjallisuustapahtumat
- Taidenäyttelyt
- Lukeminen
- Kokoustaminen
- Opiskelu
- Kulttuuritapahtumat
- Teatteritapahtumat
- Konserttitapahtumat
- Lainaamis- ja palauttamistoiminta
- Soitonharjoittelu
- Kirjakirppis
- Oleskelu
- Eläintenhoito

Kyselyn neljännessä kohdassa kuntalaisia pyydettiin esittämään muita mahdollisia ideoita uudistuvaan kirjastoon liittyen. Vastauksissa nousivat esiin mm.

- Maksupäätte
- Terassikahvila
- Sängyt
- Ruokasali
- Leikkipaikka
- Suojaisa ulkotila lastenvaunuille
- Monitoimitila
- Löhöilypaikat

Tarveselvitystyöryhmä totesi, että asiakaskyselyn tulokset tarjoavat tukea niille näkökulmille, joihin työryhmä on pyrkinyt kiinnittämään huomiota koko tarveselvitysprosessin ajan.

4.2 Nuorisovaltuuston näkemykset

Nettikyselyn ohella tarveselvitystyöryhmä pyysi myös Kittilän nuorisovaltuustoa pohtimaan kirjaston uudistamiseen liittyviä näkökohtia. Nuorisovaltuusto katsoo kirjaston kaipaavan mm. musiikkihuonetta, hiljentymistilaa, tietokonepaikkoja ja yleensäkin lisää asiakaspaikkoja esimerkiksi koulutöiden tekemistä varten. Nuorisovaltuusto parantaisi kirjaston viihtyisyyttä mm. viherkasveilla, mukavilla tuoleilla sekä rauhoittavalla äänimaailmalla.

5 TARVESELVITYSTYÖRYHMÄN ESITYS

Kirjastoalan ammattilaiset usein korostavat, että menneinä vuosikymmeninä suunniteltiin kirjojen kirjastoja, mutta nykyisin tulisi suunnitella ihmisten kirjastoja.

Tarveselvitystyöryhmä katsoo, että Kittilän kirkonkylälle tulee toteuttaa kunnan väestöennusteen sekä paikallisen palvelutarpeen mukaisesti mitoitettu kirjasto- ja kulttuuritalo, joka toimisi kaikenikäisiä kuntalaisia palvelevana viihtyisänä tieto- ja kulttuuri-keskuksena sekä yhteisölliseen tekemiseen ja kokemiseen perustuvana matalan kynnyksen monikäyttöisenä tilana.

Tarveselvityksen yhteydessä esiin nousseisiin näkökulmiin viitaten työryhmä esittää, että uudistuvan kirjasto- ja kulttuuritalon yhteyteen toteutetaan akustoitu konserttitila elävän musiikin esittämistä sekä erilaisten kulttuuri- ja juhlatilaisuuksien järjestämistä varten, erillinen hiljainen tila äänetöntä työskentelyä, opiskelua ja lukemista varten sekä muunneltava monitoimitila esimerkiksi ryhmätyöskentelyä ja kokoustamista varten. Lehtienlukualueen, lasten alueen, nuorten alueen sekä aikuisten alueen kehittämisessä on huomioitava asiakaspaikkojen riittävyys, yleiseen väljyyteen ja esteettömyyteen, aineiston määrään ja sijoitteluun sekä tilojen monikäyttöisyyteen liittyvät tarpeet ja näkökulmat.

Uudistuksen yhteydessä huomioidaan henkilöstön riittävät ja asianmukaiset toimisto- ja sosiaalitalat. Sisääntuloaulan, yleisövessojen ja varastotilojen kaltaiset oheistilat suunnitellaan siten, että ne tukevat kirjasto- ja kulttuuritalossa tapahtuvia toimintoja.

Uudistuvan kirjasto- ja kulttuuritalon yhteyteen on tarpeen toteuttaa asianmukaisella laitteistolla varustettu yhteispalvelupiste/asiointipiste, joka tarjoaa apua erilaisissa viranomaispalveluissa. Kunnan infopiste, pieni kahvio sekä erilaisen välineistön lainaamis- ja palauttamistoiminta soveltuvat osaksi tätä kokonaisuutta.

Työryhmä esittää, että kirjasto- ja kulttuuritalon pihapiiriä kehitetään erillisellä pihasuunnitelmalla. Pihapiirin kehittämisessä korostuvat mm. liikenneturvallisuuden, lapsiystävällisyyden, pyöräilijäystävällisyyden, lähiliikunta-, levähdys- ja leikkimahdollisuuksien kaltaiset näkökohdat.

Kirjastopalveluiden saavutettavuutta ja joustavuutta parannetaan omatoimikirjaston avulla. Kittilän kunnalle on myönnetty 12 000 euron suuruinen valtionavustus omatoimikirjaston toteuttamista varten. Omatoimitekniikan avulla asiakkaat voivat käyttää kirjastoa varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolella. Omatoimiaikana kirjastoon pääsee asioimaan itsenäisesti ja tiloja valvotaan kameroiden avulla. Kirjaston kokoelmat ja ainakin osa kirjaston tiloista olisivat asiakkaiden käytettävissä silloinkin, kun henkilökunta ei ole paikalla.

Tarveselvitystyöryhmä katsoo, että kirjastoautolla on keskeinen rooli kuntalaisten yhdenvertaisen kohtelun mahdollistajana myös tulevaisuudessa. Näin ollen kirjastoauton pysäköinti- ja lastaustilan tulee jatkossakin sijoittua uudistuvan kirjasto- ja kulttuuritalon yhteyteen. Käytännössä katsoen pysäköinti- ja lastaustila on puolilämmin autotallimainen tila varustettuna suoralla sisäänkäynnillä kirjastotiloihin.

Työryhmä esittää, että tässä tarveselvityksessä esiin nousseet näkemykset otetaan uudistuvan kirjasto- ja kulttuuritalohankkeen jatkovalmistelun lähtökohdaksi. Hankkeen seuraavassa vaiheessa peruskorjauksen kokonaiskustannukset tarkentuvat. Tällöin täsmentyy myöskin se, onko nykyisen kirjaston purkaminen ja uudisrakennuksen toteuttaminen mahdollisesti relevantti vaihtoehto nykyisen kirjaston peruskorjaukselle.